

Eduskunta
Valtiovarainvaliokunnan liikennejaosto

HE 13/2025 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion aluehallintouudistusta koskevaksi
lainsäädännöksi

Uudenmaan ELY-keskuksen lausunto valtion aluehallintouudistusta koskevasta lainsäädännöstä

Uudenmaan ELY-keskus kiittää mahdollisuudesta tulla kuulluksi asiassa ja lausuu tästä liikennejärjestelmän ja tienpitotehtävien näkökulmasta.

Uudenmaan ELY-keskus on vuodesta 2010 vastannut tehokkaasti liikenteen ja tienpidon tehtävistä Uudenmaan, Kanta-Hämeen ja Päijät-Hämeen maakuntien alueella. Vuoden 2026 alusta aluehallintouudistuksen yhteydessä vastuu tienpidon ja liikenteen perustehtävistä Kanta-Hämeen osalta siirtyy Sisä-Suomen elinvoimakeskukselle (EVK-SIS) ja Päijät-Hämeen osalta Kaakkois-Suomen elinvoimakeskukselle (EVK-KAS). Uudenmaan elinvoimakeskus (EVK-UUD) vastaa jatkossa Uudenmaan maakunnan alueesta. Edellä mainitun lisäksi UUD-ELYn joukkoliikennetehtävät siirtyvät Liikenne- ja viestintävirasto Traficomiin.

Maanteiden kunnossapito ja rakentaminen säilyy uudistuksessa edelleen valtakunnallisesti keskitettynä neljällä hankinta-alueella, jotka ovat olleet tehostamassa tienpidon toimintaa vuodesta 2016 lähtien. Eteläisestä hankinta-alueesta vastaa Kaakkois-Suomen EVK toimialueenaan Uudenmaan, Päijät-Hämeen, Etelä-Karjalan ja Kymenlaakson maakunnat. Kanta-Häme siirtyy uudistuksessa läntiselle hankinta-alueelle, josta vastaa Lounais-Suomen EVK (EVK-LOU) kuuden muun läntisen maakunnan lisäksi.

Alueen toimintaympäristö

Uudenmaan ELY-keskuksen nykyisistä maakunnista Uudenmaan toimintaympäristö on toimeliain, kun tätä mitataan asukasluvulla: Uudenmaan osuus kolmen maakunnan väestömäärästä on vuoden 2024 lopun tilanteessa noin 83 %, Kanta-Hämeen noin 8 % ja Päijät-Hämeen noin 9 %. Uudenmaan väestömäärä on myös kasvanut vuodesta 2010 noin 15 %, mutta Hämeiden ei juuri lainkaan. Väestöennusteiden perusteella Uudellamaalla kasvu näyttäisi myös jatkuvan samanlaisena edelleen.

1.4.2025

Väestönkasvu korreloi myös elinkeinoelämän kasvun kanssa. Uudenmaan ELY-keskuksen alueella yritysten toimipaikoista on Uudellamaalla n. 83 %, 7 % Kanta-Hämeessä ja 9 % Päijät-Hämeessä. Liikennesuoritteesta Uudellamaalla ajetaan 72%, kun Kanta- ja Päijät-Hämeessä osuus on molemmissa 14%. Tiekilometreistä noin puolet sijoittuu Uudellemaalle, toinen puoli Hämeisiin.

Edellä kuvattujen lukujen valossa Uusimaa erottuu muista nykyisen ELY-keskuksen alueella sijaitsevista maakunnista, mutta myös valtakunnallisesti vertaillen. Uudenmaan alueella korostuu metropolialue ja sen kehyskunnat, nk. KUUMA-seutu, mutta maakunnasta löytyy myös taantuvia alueita. Kanta- ja Päijät-Häme ovat toimeliaisuuden ja muiden edellä kuvattujen tunnuslukujen osalta melko samanlaisia.

Elinvoimakeskusten tienpidon perustehtäviä työllistää eniten alueen toimeliaisuus, hankinta-alueiden henkilöresursseja mitoittaa erityisesti hankinta-alueen tieverkon laajuus ja liikenteellisten olojen vaativuus (liikennesuorite). Aluehallintouudistuksen aluemuutosten aiheuttamia resurssien siirtoja ei ole toistaiseksi päätetty.

Mikä muuttuu – mikä säilyy?

Liikennesektorin toimialaohjaus tapahtuu jatkossakin liikenne- ja viestintäministeriön, Väyläviraston ja Traficomien kautta. Väylävirasto jakaa edelleen uudistuksen jälkeenkin keskitetysti ohjaten tienpidon rahoituksen uusille elinvoimakeskustoille (10) ja toimii tienpitäjänä, kun taas lain mukaan EVK:t hoitavat tienpitotehtäviä alueellaan. Perusväyläntienpidon rahoituksen määrään vaikuttavat alueen erilaiset tie- ja liikenneympäristöinfra määrät sekä kuntoa kuvaavat tunnusluvut ja liikennesuorite (kulutus/kuormitusvaikutus). Kehittämiseen ja parantamiseen rahoitusta on tulevana vuosina näköpiirissä niukasti, mutta valtion ja kuntien sopimuksellinen yhteistyö voi nostaa esiin myös erityisiä yhteistyöhankkeita (esim. MAL-seudut).

Aluehallintouudistuksen yhteydessä perustettavaan valtakunnalliseen lupa- ja valvontavirastoon (LVV) ei siirry nykyisten ELYjen liikennevastuualueiden lupa- tai viranomaistehtäviä. Näistä vaativimmat tehtävät jäävät edelleen kunkin EVK:n vastuulle perustehtäviksi vaikka muuten suurin osa hoidetaan keskitettyinä nykymallin mukaisesti (Sisä-Suomen EVK, Lapin EVK). Tulevilla elinvoimakeskustoilla säilyy myös alueidenkäytön kaavayhteistyö kuntien kanssa maantieliikenteen näkökulmasta sekä tarvittaessa kaavapäätöksiin kohdistuva muutoksenhakuoikeus. Lisäksi elinvoimakeskustoilla on lain mukaan alueidenkäytön edistämistehtäviä. Koska alueidenkäytön tehtäviä hoidetaan jatkossa alueilla valtion kahden organisaation toimesta, tulee näiden välille määrittää toimivat ja tehokkaat yhteistyömallit, joiden lopputuotteena syntyy asiakkaalle yhtenäiset ja selkeät palvelut.

1.4.2025

Elinvoimakeskukset toimivat lakiesityksen mukaan jatkossa valmiuslain mukaisina tiekuljetusviranomaisina yhdessä liikenne- ja viestintäministeriön kanssa. Koska joukkoliikennetehtävät siirtyvät aluehallintouudistuksessa Traficomiin, tulee valmiuslain päivityksen yhteydessä arvioida uudelleen mm. poikkeusolojen tiekuljetuksista (evakuointi) vastaava oikea viranomainen. Tarkoituksenmukaisinta olisi kunkin viranomaisen varautumistehtävät sijoittaa sinne, missä normaaliolojenkin vastaavia tehtäviä ammattitaitoisesti hoidetaan. Ennen uuden valmiuslain voimaantuloa on luotava menettelyt ja sopimusmallit em. tehtävien hoitamiseksi.

Lopuksi toteamme, että valtion maanteiden tienpidon ja liikenteen tehtävien hoitamisessa tärkeintä tienkäyttäjien näkökulmasta on valtakunnallinen toiminnan yhteneväisyys sekä toisaalta toiminnan tehokkuus rajallisilla omilla resursseilla ammattitaitoiseen palveluntuottajaverkostoon tukeutuen. Ohjaavien virastojen, Väylävirasto ja Traficom, tarjoamat tietojärjestelmät, keskitetty asiantuntijatuki ja toiminnanohjaus ovat ratkaisevia toiminnan valtakunnallisen yhtenäisyyden ja tehokkuuden varmistamisessa.

Tämä asiakirja on hyväksytty/allekirjoitettu viraston sähköisessä asianhallintajärjestelmässä. Asian on esitellyt Yksikön päällikkö Timo Karhumäki ja ratkaissut Johtaja Päivi Nuutinen.

Jakelu
Tiedoksi

Tiikka Suhonen / Eduskunta, valtiovarainvaliokunnan liikennejaosto
Uudenmaan ELY-keskuksen kirjaamo
Uudenmaan ELY-keskuksen liikenne- ja infrastruktuurivastuualueen johtoryhmä

Tämä asiakirja KEHA/18707/2025 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument KEHA/18707/2025 har godkänts elektroniskt

Hyväksyjä Nuutinen Päivi 01.04.2025 08:58

Valmistelija Karhumäki Timo 01.04.2025 08:56